

הקלci יי' (נ"כ מ"א)

אפשרויות שונות של היצגי הגים בספרות העברית
עין מגדים ב"פי שנים"¹ ו"artergo של אותו צדיק"² לעגנון, "אם לא למלחה מזה"³ ליל. פרץ ו"החזוורה נתבישה"⁴ לח. ג. ביאליק.

ליili אורבן

סוגיות היצגי הגים בספרות שייכת לאוטו תחום של המחקר הספרותי שבו עוסקים בשאלת "כיצד מתגלמות תפניות בלתי ספרותיות בטקסטים ספרותיים"⁵ [21]. הרים יהודים מופסים מקום נכבד ביצירות רבות של ספרדים שנולדו והתחנכו בחוות היהודי המסורתי. היצגי הegers מקשרים את היצירה עם המיתוס ועם ההיסטוריה של הדת, עם הרקע האומית-תרבותי של היהוי החסידיים, אך למרות זאת אין לראות בכך אופן תמיים כוזחים לתכנים אלה. ההדים החוץ-ספרותיים נטמעים ביצירה ומוליכים משמעויות אחרות שקרקע צמיחתן הוא היצירה גופא. בחלק הראשון של מאמר זה מציע מגדים לבניית מודל היצגי הגים שונים בספרות, ובחלקים האחרים אדגים ארבעה היצגים שונים על-ידי עין בארבעה סיורים בעזרת המגדים המוצעים.

1. הצעת מגדים לבניית מודל היצגי הגים שונים
העצחי כפופה לשני תנאים הכרחיים הגורמים שתי הгалות:
 א) להציג הרג' ביצירה נודעת משמעות שונה מן המשמעות החוץ-ספרותית של החג, ולכן המודל המוצע אינו כולל יצירות פולחניות, נוסח תפילות, המשולבות בפולחן החגים.

ב) המודל המוצע אינו כולל היצגי הגים המרוקניים מכל משמעות חוץ-ספרותית.⁶
 שני גבולות תוחמים, איפוא, את המודל המוצע: מעבר לכל אחד נמצאת היצירה הדתית-פלונית, ומעבר לשני — יצירות הכלולות באמנים איזורי הרים, אך הם מנתקים מן התפיסה הערכית החוץ-ספרותית של הegers.

2. בקביעת גבולות המודל הסתמן מימד אחד להבנה בין היצגי ספרותים שונים של הegers והר'ו: דרגת הקיבלה של הרג' ביחס לתפיסה החוץ-ספרותית של הרג' מונתקים שהעמדתי בסיס הצטיימי מהיבש ש':
 א) היצג הספרותי הקרוב ביותר לתפיסה החוץ-ספרותית נבדל ממנו.
 ב) היצג הרחוק ביותר מן התפיסה החוץ-ספרותית, מבטא אותה בדרך כלשהי.

3. מימד ב':
 המודל השני המודע להבנה בין היצגי הגים השונים מתחזقا בשאלת — האם

משמעות היצירה חופפת להציג, או שמא הציג משמש אמצעי לבנייה משמעותית נפרדת? אם משמעותה היצירה חופפת להציג הרג', הרי להציג נודעת חשיבות מירכית ביצירה, והוא האגורם הדומיננטי בה. אם הציג משמש אמצעי לבנייה משמעותית אחרת, הוא מהו גורם ברקע האחורי של היצירה ולא גורם דומיננטי. ניתן להבחין בין שלושה סוגים של היצגי המופעלים כאמצעי:

א) הציג העוזר להציג דמותה המתחבטה בשאלות של זהות.

ב) הציג המשמש לבניית התקפה בנוסח הסאטירה.

ג) הציג המהווה כליל לבניית טמה ועינוי בספרות אידיאי מימד ג'

המיד השלישי להבנה בין היצגי הרים הוא: רמת המוגדרות של הציג, האפשרויות נעות מוגדרות בטקסט ומוגדרת ברובד העלי' שלו — במשמעותם, בתיאור מוגדר של הדמויות ובאווריה. במקורה השני המשמעות של הציג אינה מוגדרת, ובמקומות ואלה נרמזות בחבונות של פערן מידע⁷, ולכן הקורא יכול להתוודע למשמעות הציג רק בתחום שהוא מבחין בקיום הפערים ו"מלא" אותם בעצמו. מימד ד'

המיד הרביעי להבנה בין היצגי הרים הוא הדינר של היצירה.

סיכון
 ניתן לתאר את שלושת המדרים הראשונים כזרים הכלולים רצף של נקודות ציון ואת המיד הרבעי כקובוצה המורכבת מאפשרויות שונות:

מימד ב'

(a) הציג הוא גורם דומיננטי.

(b) הציג הינו אמצעי להציג בעיות זהות

של דמות.

(c) הציג הינו אמצעי לבניית התקפה

נוסח הסאטירה.

(d) הציג הינו אמצעי להעלאת טמה

רעונייה בספרות אידיאי.

מימד ד'

I סיפור פסיכולוגי.

II סיפור תודעה.

III סאטירה.

IV סיפור אידיאי.

V זאנר אחר.

מימד ג'
 (1) הציג בעל רמת מוגדרות גבוהה

מאך אופן יחס'.

(2) הציג בעל רמת מוגדרות גבוהה

באופן יחס'.

(3) הציג מוגדר רק לכארה.

(4) הציג בלתי מוגדר רק לכארה.

(5) הציג בעל רמת איד Mogdrorot

גבואה מאד.

הסיפור הוא לדעתי סיפור תודעה, משוםSCP של הרכיבים בונים תודעה של דמות, במקרה זה בניית חוויה הגיבור-ספר. המושג תודעה הוא מושג פסיכולוגי המציין את המשוררים השונים של ה"אני" — המודע, תחת המודע, והבלתי מודע. בהעדרתו לסיפור לא השתנה ממשמעותו ולכן מתכוונים לכך להציג חניכים טובי-קיטיביים, פנימיים נפשיים של מחשבות, רגשות, לבטים, חיסכויות, רציות וחזרות שבחלקם מודיעים לאדם עד כדי יכולת לנפחים במיללים, בחלקם מוחשים על-ידי אופן מעורפל ובלתי מאורגן, ובחלקם מודחקים מהכרתו וצפים במסווה. של חמוןנות מעוותות בדרך זו או אחרת בחלומאות, בהשפעה סמיים או אלכוהול ובטיפול האסוציאטיבי של הפסיכואנליה. סיפור תודעה הוא סיפור המתמקד בהציגת תכני תודעתם דמות, התכנים המודעים, הספק-מודיעים והבלתי מודיעים בקומפוזיציה המתאימה להם נושא מונטאז' של חלום והוא בדומה לקומפוזיציה של "פי שניים" גם בדרכים אחרות [20].

3. אפשרות C 4 III: היצג-tag הסוכות באחרונו של אותו צדיק"
לדעתי ניתן לתאר היצג זה כתצלובת של נקודת ציון A: היצג קרוב מאד לחיפוי החווית-ספרותית. נקודת ציון C: היצג אמצעי לבניית התקפה נסח הסאטירה.

נקודת ציון 4: היצג כתתי מוגדר רק לצורה ודו-אטירה.
3.1. נקודת ציון A (מייד A): היצג קרוב מאד לחיפוי החווית-ספרותית
ההיצג קרוב מאד לחיפוי החווית-ספרותית של החג. האוירה, המנהגים והלכות החג חוויתם יום הספרים מתחן וראייה לאחר מכן רמתוך התנסות בהווה. הראייה לאחור היא מושג של תקופה נגיעה בהווה מיסתית של קדושה, בעליה תוקף מוחלט. התנסות כלילה אל תוך זכרון הילדות של חווית יום הספרים, זיכרון שהשתמר כחויה מאד מושג של כמעט נגיעה בהווה מיסתית של קדושה, בעליה תוקף מוחלט. התנסות בחג בהווה הינה שונה לחלוין בגלל שינוי נחלוף בין מבקרים, ובעיקר אשתו גרים על-ידי התיחסותו של הצדיק אך ורק למצאות האתורוג והפחמה בערך מצואה אחרית ושמחתם לפני ה"שפירושה גם הנה מסודרת בחג עלי-פי המסורת. אשתו של הצדיק התיחסה לשתי המצוות כמחייבות באחתה מידת. ההיצג שונה מן התפיסה החווית-ספרותית של החג ב-(א)התיחסות הרב-פרנספקטיבית: הצדיק, אשתו ואח המחבר המוביל⁸ מיצגים תפיסות שונות של החג; (ב)הציג הסאטירית של חיפוי החווית-ספרותית של החג בעצם פירוק מיכלול מצוות החג וזלול במצוות המתחבאות גם בפרק הנאת הגוף.

3.2. נקודת ציון C (מייד B): היצג באמצעותו המתחבאות של התקפה סאטירית
לדעתי, מוקד העניין של הספר הוא בתקפה הסאטירית נגד טיפוס מסוים של מאמנים דתיים ותפיסה דתית, המצדיקים הטעלים מוצרכים קומיים גופניים של בני-אדם ומולדים בהם בnimוק שקיים מצוות של פולון דת, הן ורק הן חזות הכל. המצאות של החג בסוגר של ה"סוכות מהותם גלם לבניית הסאטירה ולשם מטרה זו מוחבנת היצג החג בסוגר בין תפיסת החג של המחבר המוביל, התקומת את תפיסת האשוה ואת חיפוי החווית-ספרותית של החג לבין חיפוי השונה של הצדיק. הצדיק מעצוב כתיפוס של מאמין המחשב מצווה דתית כאבסולוטית ואילו הצעיר של בני משפחתו הקרובים, אשתו ולידי, אינו נוכח בעינויו. החז הסאטירי מכון נגד חיפוי דתית זו ולא נגד חיפוי החווית-ספרותית של החג, המכירה בשלוב הרומו של הנפש והגוף, של המצאות שבין האדם למקום והמצאות שבין אדם לרעהו. היצג החג-ספר מהווה, איפואו, מוטניה של שתי תפיסות דתיות, אותן אחת היא חיפוי המקורית השלמה והשניה היא חיפוי החוטאת. דרך חיפוי המسلط מוצג אובייקט התקפה, שטיחתו מן האידיאל נמדדת ביחס להציג האידיאל בחיפוי האשוה התקומת חיפוי המחבר המוביל.

3.3. נקודת ציון 4 (מייד G): היצג כתתי מוגדר רק לצורה

2. אפשרות A 3 II: היצג יום היפויים ב- "פי שניים"
היצג יום היפויים בסיפור "פי שניים" של עגנון ניתן לדעתי לתיאור כחטבות של נקודת ציון A: היצג קרוב מאד לתפיסה החווית-ספרותית. נקודת ציון 3: היצג הינו אמצעי להציג בעיות דמות. נקודת ציון 4: היצג מוגדר רק לצורה ודו-אילו סיפור תודעה.

2.1. נקודת ציון A (מייד A): היצג קרוב מאד לתפיסה החווית-ספרותית יום היפויים מוצג בסיפור על כל סמןיו החווית-ספרותיים, כהתרחשות פולחנית מיסתית-חויתית בבית-הכנסת: הרשות, הקדשה והאויראה של החג, הערכיהם המיויחסים לו לגבי הקשרים שבין האדם לבין האל, עקרונות הצדק האלוהיים לפיהם נגורר גורל האדם לחים או למות, הערך הפולחני של התפילה הציבור והליך החג ברוחה, לבוש, הנעלה ותענית. בטקסם מושלבים תיאורים רכים של צבע לבן זהיר באמצעותם שמשמעותם היא זהה וזו. ברוך קורצוייל הראה, תוך התבוסות על ספרותם אחרים של עגנון, שבטי-פורי של ספר זה הלבן הבוהק, המאפיין את תיאור יום היפויים בבית-הכנסת, רומו על האור האלוהי הגנוו [1], 273-281).

הمرחק מן התפיסה החווית-ספרותית ניכר בכך, שתפיסה זו אינה מתקבלה בספרות כחפיסה יחידה ובבסולותית. המספר המתוודה, הלא הוא גיבור הספר, מציג את חווית יום הספרים מתחן וראייה לאחור ומתחן התנסות בהווה. הראייה לאחור היא מושג של כמעט נגיעה בהווה מיסתית של קדושה, בעליה תוקף מוחלט. התנסות כלילה אל תוך זכרון הילדות של חווית יום הספרים, זיכרון שהשתמר כחויה מאד מושג של כמעט נגיעה בהווה מיסתית של קדושה, בעליה תוקף מוחלט. התנסות בחג בהווה הינה שונה לחלוין בגלל שינוי נחלוף בין מבקרים, ובעיקר אשתו גרים על-ידי התיחסותו של הצדיק אך ורק למצאות האתורוג והפחמה בערך מצואה אחרית ושמחתם לפני ה"שפירושה גם הנה מסודרת בחג עלי-פי המסורת. מפני שהוא השנה, איןנו יותר מאמין תמים, لكن הוא מקיים את הליכות החג באופן ומיינן, ובדומה למוכנה מוקלקלת, מושבשת התנהגותו. השלכת הזוכרונות ההוויתיים של חווית הילדות על תחשותיו הסותרות בהווה, יוצרת את הנימה הרגשית של השלת בספרות.

2.2. נקודת ציון 4 (מייד B): היצג באמצעותו המתחבאות של דמות של מושומות הספר או אינה מתחבאת בציגו החג, ולדעתי הנקודה של הספר או אינה רעונית, מושום שהענין אינו מוחמך בהבדל שבין יום כיפורים של פעם לבין יום כיפורים של ההוויה. העניין הוא יותר פסיכולוגי, במקודם התביבנות של הספר מסתמנות, תחשותיו של הגיבור-ספר; תחשותיו הן נושא הספר. מתח הניגודים בין יום הספרים של פעם ליום היפויים של ההוויה משמש כאמצעי, ולא כמעט, להציג הבעייתות הקיומית של הדמות. העוצמה המיחסת ליום הספרים בתפיסה הדתית מנוצלת בספרות לשימוש לבוגר, היא משקפת לו — דרך גשותה עמוים פחות ויתר — מי הוא היה, מי הוא עתה, מה הוא פוחד להיות, מה רצוי לו להיות, מיסכומים אכיזנטנציאליים על רקע אישי, משפחתי ולאומי.

2.3. נקודת ציון 3 (מייד G): היצג מוגדר רק לצורה
היצג החג מוגדר לצורה זה בתמנונות. שמיירו בזכרון המספר את הויה יום גראניים מן הילדות והן בתיאור מתעד של ההננסות בימים היפויים בהווה. אף גראניים חשובים של משמעות היצג והיצירה לוטים בערפל כפועל יוצא של תיבות נסח מונטאז', המשליך חמנותן מן הילדות על ההוויה, בדרך כלל בעלי קטיעי גישור מסבירים. זהו דגם של קומפוזיציה תמנונית נסח חלום האופיינית לספרות המורניסטית המתה-דראליסטית.
2.4. אפשרות II (מייד D): סיפור תודעה

במעלה כלשהי. אך מצד שני נימת המספר החמים היא של שבח והערכה רבה לגיבור בהתאם לאקוומפלום. המבוכה בסוף מהוּה פָּקָן ברור לכך שרגם האקוומפלום משמש בסיפור זה כמעט חיצוני בלבד, העוטף תכני סאטיריה ש מגמת ורוה לחולטין למגמת האקוומפלום. המגמה של הסאטירה היא להציג את הצדיק כמחטיא את התפיסה הדתית של החג, חוטא לאשתו ולילדיו, אגוננטרי ומתחשא, ובניגוד לה חותר האקוומפלום לромם ולשבח את גיבורו, במקורה זהה, לרווחם ולשבח את הצדיק. הקומפוזיציה של הספר הבלתי מוגדר לכארורה שוחרת את הסאטירה במסגרת הזיאנית של האקוומפלום ולכן ייחוּה הסאטירה מותנה בדיון בקומפוזיציה של הספר.

3.4.2. יצירת סאטירה על-ידי הקומפוזיציה של הספר הבלתי מוגדר לכארורה

על פני השטח נשמרת בספריה נימה האופיינית לගירסאות הספר החסידי, המתאפיינת מכחינה זיאנית באקוומפלום, ואשר השפיעו על עגנון בכתיבת "אתרוגו של אותו צדיק". כפי שציינתי לעיל, זהה נימה של סיפור שכח למלתו המיהודה של הצדיק. החינויים "קדוש", "מגיד", "צדיק" מצינים את הגיבור. המספר החמים איינו מזכיר שם ביטוי גנאי, הערכה שלילית או פקפק לגביו הגיבור. לעומת זאת מושגים מוכרים לו¹². דיון מוגדים של קומפוזיצית הספר הבלתי מוגדר לכארורה אציג בהמשך בסעיף 3.4.2.

נשמע תיאור הצדיק המשובץ בחולק הפתוח של הספר:

"ר' מיכלי המגיד הקדוש מזולטשוב במלחלו עני היה וביתו ריקם היה. פעמים הרבה לא היה בידיו חוץ מרורה לעני שהיא מצעעה במנופתו שבראו, שאם יבוא עני לא ישוב נכלם, שהצדיק מתוך שדבוק בקונו איינו משגיח בצדכי עצמו אלא בעורכי השכינה, אלו תורה ותפילה ומעשים טובים".

התדרית המוצהרת של הגיבור אינה תואמת את דמותו המציגית מתוך הרמזים המתובננים בספר הэн דורך הצגתה של האשה והן דורך הקומפוזיציה הסגונית. הספר עורך בצוותא אנלוגיה בין הצדיק לבין אשתו. האשה והבעל מוצגים לסייען, ביחד, לסייען, ביחד, אך תמיד התיאור מתמקד על כל אחד בלבד עצמו. דמיותיהם מצטיירות כמנוגדות האחת לשנייה באופן חד, ולאחר מכן מוגדרת השגיאה של הספר כל אחד מהם מהוּה רקע המבליט בשנותו את الآخر. הקורא מותמן להסיק שהאשה בוגדר לבעה מתייחסת ביראה כבוד לכל מצוות הצדיק, גם למצוות האתרוג וגם למצווה "ושמחות לפני ה". בדרך התיחסות לחג נרמז על התיחסותם של לה לזו. ובמשמעותו גם היעדרן של מחשבות כלשהן של הצדיק, על אשתו ועל ילדיו מחרך הספר. קיום החלל מסומן על-ידי הזכרת המצב הקשה שלהם — אין להם מה לאכול ואין בידם לקיים את המצווה ו"שמחתם..." וזה נתון אובייקטיב, ממנו לא ניתן להעתלם, אלא אם האנשים הסובלים הללו הם בלתי קיימים בעניין מישחו. הבוּוּ של הצדיק לאשה כן מושלב בספר:

"את דואגת לבשר ודגים ואני דואג לאתרוג שעדיין אין לי" מן הניסוח נשמע הבוּוּ לה ולרצונה לקיים אורתה הרגיגית, כאילו זה עניין גופני גוריא, ולא מצווה דתית של החג. השיוור בטקסט של הנוסח המילולי של "ושמחות לפני ה" והתיאור העובדתי של הצורך באוכל כזרק קומי ולא גורבות לשם, מודדים את מסכת האקוומפלום מעלה פניו הצדיק וחושפים את המום המסתתר מאחוריה במלואו. המעתה החיצוני מתפרק, כתוצאה מכך, כצדקנותו, והמומ מובלט כפוגע בערכי היסוד של הדת, למרות שעיל פניו השטח מתקבל לכארורה ורשות שיתור מכל רקע הצדיק בדת.

בתיכותות הרצף של הספר מחזקת ההתקפה הסאטירית על-ידי רמזים נוספים. המספר הקדים לדבריו הבוּוּ של הבעל לאשה שצוטטו לעיל תיאור עובדתי של האשא

הקומפוזיציה של הספר⁹ היא קומפוזיציה של פער מיידע, אך פערים אלה הם מן הסוג שמתפרש בקריהה זהירה של קורא המכיר ומוזהה החabolית ספרותית אירונית ואחת זיאן הסאטירה. כוונתי גם לקורא וגיש, בעל נסיען עשיר של קרייה ולא רק למבקר מקצוע, בעל מודעות ספרותית מנוסחת¹⁰. לכן, ניקן, לדעתו, לתאר את הספר ואת היצג החג בו על-ידי נקודת הארץ 4 של מימד ג' הינו, כהציג בלתי מוגדר רק לכארורה. אני מתארת היצג כהציג בלתי מוגדר לכארורה, כאשר הוא משולב ביצירה הכוללת אمنם פערדים סמנטים ומבלבלת את הקורא מושם שהוא משור מסרים ברובך העילי של הטקסט שאינו מתיישב עם ההתרששות הכלולת מן היצירה, אך יחד עם זאת שוררים בה רמזים לקורא לבנות את המשמעות באופן חד לדמי. אימוגדרות מסווג זה שונה מאימוגדרות המתוונחת להביך את הקורא. היצג הבלתי מוגדר ורק לכארורה אינו מהפungenה כאשר הקורא איינו מוכן מבחינה רגשית לקבל את הפירוש הנרמז¹¹, משום שהוא נוגד את תפיסת החיים שלו או את התדרmitt שיחסם למחבר היצירה. הקורא איינו יכול את הרמזים הצפונים בטקסט גם כאשר רמזים מסווג זה אינם מוכרים לו¹². דיון מוגדים של קומפוזיצית הספר הבלתי מוגדר לכארורה אציג בהמשך בסעיף 3.4.2.

3.4. אפשרות III (מימד ד') : סאטירה

הסאטירה כזיאן שואלת מזיאנים אודרים את הדגם המבני המטיגר, קונוונציות צורניות ותמטיות, אך גם מפרקעה אותם מן המגמות האסתטית והסמנטיבית האופיינית להם ויזקתה את תכנינה המוגדרים במקום משמעות הזיאן המקורי [27], [3]. בהתאם לכך משתכננת הסאטירה "אתרוגו של אותו צדיק" במעטה של שגיבור הדוגמא (האקוומפלום), וליתר דיוק אקוומפלום מן הסוג שאיפונו בכך שגיבור שהוא אישיות ידועה בתהבות הדתית-לאומית ומהוּה בה מופת של בעל מידות נעלומות. להלן אציג את הדגם הזיאני של האקוומפלום ובמקביל אציג את פרטי הספר שנבנו בהתאם לדגם זיאני זה ואת הפרטים החורגים ממנו. לאחר מכן אתייחס ליטודות הסאטירה.

3.4.1. האקוומפלום כمعטה זיאני חיצוני

אקוומפלום כולל בתוכו ערך דתי: המיהוד לדגם זיאני זה הוא שהערך הדתי מהוּה חלק אינטגרלי של העלילה, קבוע את מהלך העלילה והוא הגורם הדומיננטי, מוקד העניין בספר [70]. זהה תמונה המציב של סיירונו, המתמקד בערך הדתי של קיום מצוות חג הסוכות: הצדיק דבק במצוות האתרוג בכל מארדו. בהתאם לאקוומפלום מניע הערך הדתי את מהלך העלילה — המיסיות המוחלטת לקיום מצוות האתרוג נראות כגורמת למカリות התפלין, לאי עמידה על המקח בזמן קנית האתרוג וליתור על הנאות גופניות כגון ארוחה חגיגית.

קיים הערך מוגדר במצב של עמידה במקבחן: העמידה במקבחן הינה חולית בינוּים ברגם העיליתי, של האקוומפלום. היא מגשרת בין הפתיחה המספרת על החיים הקשים של הגיבור בעבר (הוא עני ו/or בור ועם הארץ) לבין הסיום שהוא סיום טוב כאשר הגיבור גילה נאמנות שלמה לערך הדתי בחוליות הבינוּים של הספר. הסיום הטוב מוגגן באזות חד-משמעות של הצלחה על-פי קני המידה הדתיים-תרבותיים — הגיבור משייג מעלה של תלמיד חכם מופלא, מהיג רוחני, בעל חפילה עם סגולה ניסית, או איש עשיר. "אתרוגו של אותו צדיק" תואם את הדגם הזיאני בחוליות הפתיחה: הגיבור מזיג כאיש מאדר עני, אך חוליות הסיום יוצרת רושם מעורפל. אין זה ברור אם אחריותו של הגיבור טוביה או רעה, מושם שלא כתוב שהוא זכה בעקבות המעשה

נאמר על האתורוג שהיה "תאורה לעיניים", אך מכיוון שביטוי זה מופיע בהקשר של הצגת החלבות בעל, מקבל, הביטוי תפקיד של מטונימיה לגבי הבעל, כבעל תאורה. זהו רמז המציג את הבעל כשותה מادر מן התודתי שלו כדברוק ברוחני, משומש שמאפיין אותו זהה התנהגותו הייצרית — התאורה. תהושה זו מהזוקת על-ידי הרושם של רצחו אחריו האתורוג בחלק השני של הטיפוף, ורקודם לקטע בו מופיע הביטוי "תאורה לעיניים".

ה. ביטויים דומים ומשמעותיים
הביטוי "הגביה עצמו" חזר פעמיים בספרור הקצר, לראשונה בשיחה של בני הזוג הקודמת לרכישת האתורוג ובשנית בשיחה של הבעלה הרוכישה. ברובד העלי' של הטקסט מציין הביטוי גיון קל בגורלה היישבה של הבעל על הכסיטה, אך ברובד הסמי הוא רומו לגאותה ולשרירותה לב. הרומו הזה מכובן את הבנת הנאמר לאחר "הגביה עצמו" בדומה השכינה...". אינו משבגיה באשותו ובילדיו, כפי שמתבגר מתוך עצמו אלא בצרוכי המשך, אך משבגיה בקייניות בצרוכי עצמו ולכנן הקורא מפקפק אם הצדיק אכן דבק בקונו, או שהוא דבק הוא דווקא ביציריו. האשה מוצגת כאשה אידיאלית לא רק בתיאורים המגדירים של המספר אלא היא מצטיירת בכך גם מעשייה ומהתבטאותיה, שאין בהם פגם. לשיכום ההתייחסות לתכונות האנלוגי של שתי הדמויות, אצין שישיטה זו מקובלת מאד בסאטירה כלפי התקפה המציג את העמלה המותקפת במערומיה ויוצר אצל הקורא סלידה מן המותקף, על ידי מהותו בדרך של הבלט הפער בין מעטה הדמות האידיאלית שאימץ.

לבין מעטה הדמות הטעינה רומרות אף היא שהדיווח שהמספר החמודות את התקפה הקומפוזיציה הסגנונית רומרות סגנוניות המחדלות את התקפה התרשומות אינו מהימן. להלן אסקור תחבולות סגנוניות המחדלות את התקפה הסטריתו.
א. חזקה על מלחה המדגישה את ההקבלה הניגודית בין הבעל לבין האשה. המילים החזרות בהtagוניות ממחиш את הניגוד בין בני הזוג בצליל מהודה. האשה "עשה מה שעשתה בלבד שלא יעצער"¹³ בעלה, אך הוא אديש לצערה, בגין השערתה הקודמת הנשמעת מתחוך המשפט הבא: "אלך ואודיע לבעל", ישמע וידע צעריו. גם הביטוי "אין לי" חזור בדבריו שנייהם. האשה: "ערב סוכות היום וערין אין לי לצורכי החג", והבעל: "את דואת לבשר ודגים ואני דאג לאתורוג שעדרין אין לי". הדר נמשך ל"אין לי" נשמע בעימות בין "לי" לבן "לנו" המבליט את האגוניות של הבעל על-ידי הצליל השונה של האהמיות והמשפחתיות של האשה. האשה: "רוואה אני שתה שמה, וודאי שהbatchת לנו את כל צורci החג" והבעל מברך את האל "שזכני בחסדיך וננתן לי כל מהטור".

ב. ייחוס מילים בעלות משמעות ניגודית לבעל ולאשה
הבעל מתלהב מן האתורוג והאשה עומדת מולו בצעירה, לא על עצמה, אלא על בנייה הרעבים ועל אי יכולתם למלא אחר המצויה ו"שמחמת". המלה "צער" חורת פעמים: "נזכרה צער ביצה וצער בניה שאין להם מה יאכלו, וعصבי אין לה بما לשם". הבעל נמצא ממש על-ידה ואין מתייחס לצערה, אלא מתלהב.
ג. משתקין מצלול
חזקה על אוזום צלילים מצמידה את ביטורי השמחה של הבעל לחיאור צער האשה. גם תחבולת זו רומרות על המומס האסטורי, המויצג על-ידי הבעל — חוסר אנושיות:
הבעל התחל מונה כל שבחיו של האתורוג והוא מתלהב והולך". ומיד אחר-כך:
כתוב:
"הבלעה הרובנית את דמעחה".
ד. רמזים מטונימיים

המשועבדת מבלי שtradition, לחכונה או לדעין מוסרים, נעה בתוכם ומסוגרת על-ידי מתחולמת מן השכל הישר, מראה עינים וממשמע אזוניים. משקיעה את כל האנרגיה בונקשות במה שקשרו לתכונה או לרעיון השליט, וכן גם הנסיבות המזועגות ביותר ושינויים קיזוניים במצב אינטראקטיבי הדומם המותקפת להגמיש את עמדתה [4].

ד. העיליה והדינמיקה של הסאטירה
האופי המיצני גם את העיליה של הסאטירה, המיוחדת על-ידי התנששות שהיא התנששות של הדמות המותקפת בדמות אחרת, המהווה מבחינה מסוימת בתידמות, או פרטונה של המחבר המובלע. אלוין קרן קרא לנציג זה של המחבר המובלע בשם סאטיריסט [21]. הסאטיריסט הוא ורק מבחינה מסוימת בצדמותו של המתבר המובלע, משומם שבדרך כלל הוא נבנה כבלתי מסוגל להסתיק את מלאה המסקנות או להבין את מרכיבתו של העניין הנידון. ברומה לדמות המותקפת מחוויב גם הסאטיריסט לחולוטין לעמדתו וכן העימות בין השניים לא יסתיים לעולם בהבנה, השלמה או פשרה, ובסיום הסאטירה מתעצם ההרס באופן בלתי נמנע. למעשה דבר אינו משתנה בסאטירה, משומם שככל דמות דבוקה בחזקה בעמדתה, או לכודה בה. לכן, ביסודו הסאטירה אינה סאטנית ולא דינמית, והחנועה המתרחשת בה היא דריכה או ריצה במקום, המגבירות את הקצב מכל שהיסים מתקרב כדי להאחז חזק יותר במקום.

ה. השפה
הסאטירה היא אמנות משחק המילים השיריות, המצטינים בollowiness של הסאטירה ורטואוזית. בעלי ההישגים הידועים הם ובלת, טויפט, וולטר בספרות הצרפתיות והאנגלית ומנדי בספרות העברית. עגנון מפגין גם הוא ביצירותיו כישرون מדים של משחקי במילים. המשחק הלשוני משרות את המטרה של הסאטירה, הוא ממחיש באופן חי את הסטייה של העמדה המותקפת מן השכל הישר, מן התדרימות המזערות ומן הנורמות הבסיסיות של הקיום האנושי. המשחק הלשוני ממחיש את המלאכותיות ואת השיריות של העמדה המותקפת, את המשחקים הלוליינים המאומצים הדורשים לה כדי להסתחרר מהזרי מסכות של זוף ולהציג את המסכות בתור Amitot קדושות וכלי מעוררות¹⁴.

ו. תחבולות טכניות
הסאטירה מנצלת תחבולות טכניות רבות, כאן אוכיר שתים הבולטות ב"אתרוגו של אותו צדיק" והן: התבונות האנלוגי והairoonia. התבונות האנלוגי בסאטירה מפעיל יסודות של דמיון וניגוד, דמות ורקע להארת המום בד בבד עם הדיקון האידיאלי, וכחותה מכח מחדדים הפגמים עד כי אפשר להתעלם מן החומרה שלהם. האירונית משליפה את הגדרה על האמתית ובחוון נטור מתמורת את חישיפת הצעירות.

3.4.4. היצג החג בסאטירה
היצג החג הסוכות בסאטירה הנבנית ב"אתרוגו של אותו צדיק" מהוות מוטנייה של תפיסה דתית אותנטית המיזוגת על-ידי האשה והמחבר המובלע, ותפיסה דתית מסוימת המיזוגת על-ידי הצדיק. מבחינה זאת היצג החג הסוכות מהוות חומר גלם לעיצוב העמדה המותקפת וליחסודה בהשווואה לרקע המונגר של התפיסה האותנית, שהיא בא להסלף. בחפקיד כפוף זה משרות היצג החג את יצירת ההתקפה הסאטירית, שהיא לדעתו מטרת יצירה זו.

4. אפשרות ד' a III: היצג ימי הסליחות ב"אם לא למלחה מזה"
היצג ימי הסליחות ב"אם לא למלחה מזה" מסగיל, לדעתו, תפיסה מaddr שונה מהתפיסה החזון-ספרותית של ימי הסליחות. וכך הציגו אותה באמצעות נקודת הציון ד'

"ראה הצדיק שנפל אתרוגו ואני ראוי לברכה. שיטה את שתי כפותיו הקדושות דרך יוש ואמר, תפילין אין לי, אתרוג אין לי, לא נשתייר לי אלא כס. אבל אני לא אכעס, אבל אני לא אכעס".

ז. אירוניה
הairoonia העגונונית בולטת בשם הסיפור "אתרוגו של אותו צדיק" ובתיאור הצדיק שאינו עומד על המקה Lokh Chafz של מצווה אינו עומד על המקה, כל שכן לגבי הצדיק, שנאמר בו ולקחתם לכלכם וגוי ושמחתם לפני ה' אלוקיכם".
הציטוט של הפסוק ותיאור הצדיק בצדיק אמייח יוצרים רושם אירוני בהקשר של מהסור האשלי והילדים באוכל לזרconi הקיום ולצורך קיום מצוות החג המצוותה לעיל – "ושמחתם לפני ה' אלוקיכם". לשון הרבים הנקוטה בפסוק בפועל "שמחתם" מונגדת לשון "אני" הנקוטה על-ידי הצדיק. ניגוד אירוני זה מעיד גם הוא על הפער בין החדמית של הצדיק לצדיק אמיתי לבני עובדות היוו מסלך של אמונה – "אותו צדיק", ניטוח של מסומות המפחיתה בערך המוצחר של מישחו.

3.4.3. "אתרוגו של אותו צדיק" בסאטירה
ניתן לדעתו להגדיר את הספר אטירה מכיוון שהוא מתאפיין על-ידי נתוני יסוד של הסאטירה. אך התייחסתי במהלך הספרים 3.4.1 3.4.2. להלן ניתן סיכום של יסודות הסאטירה שנידונו בשני הספרים הראשונים על-ידי "אתרוגו של אותו צדיק".

א. ההתקפה
ההתקפה היא תכליתה העיקרי של הסאטירה [22], [19]. [24]. הקומפוזיציה של היירה מוחכנת להשגת מטרה זו. מותקפת עמדה רעונית כלשהי מתחן בסיס ערכי אחר [19]. לדמיות הסאטירה ניתן איפיון של טיפוסיות המיצגת את העמדה הרוועונית המותקפת. גם לאירועים הכלולים ביצירה נודע חפקיד דומה ולשם כך הם מוצגים כהדגמות בפועל של העמדה המותקפת. על-פי רוזנחים [24] אין זה מספיק לצין את הסאטירה כהתקפה של עמדה רעונית, משום שהמיוחד לה כזיאר הא, היהוה ההתקפה נגד רעוניות על-ידי גורמים ניתנים לויה ספציאליים ובהתקפה נמנונה, בדרך כלל אלה הקרובים ליווצר. ליסודות ההתקפה יעשה להיוות שמעותם כללית החרוגת מן הזמן מן המקום, אך תנאי הכרחי הוא שההתקפה המכונת נגד עובדות היסטוריות ספציפיות.

ב. מסווה של זאנר אחר
סאטירות אמנותיות רבות עורכות את ההתקפה כנגד עמדה רעונית פסולה (בעיני מחבר הסאטירה) במתווה של זאנר אחר – רומאן, מדע בדיוני, ספר מסעות, למשל, מאמר, אקסומפלום וכו' [22]. [1]. כתובאה מן המונטאז' של הסאטירה ושל המסווה של זאנר אחר שהיא עוטפת, מוסווית ההתקפה וההשפעה על הקורא מקפה ורבדים וביבים דרך גלי אסוציאציות המתעוררים מן המסווה הזאנרי, מן הסאטירה ומשילבם של השניים. המסגרת הזאנרית המושאלת מהוות אמצעי פיקטיב שיחד עם אמצעים פיקטיביים אחרים מאפיינים את הסאטירה האמנוחית [19], [24].

ג. הדמות המותקפת
הדמות המותקפת מעוצבת רק כממחישה במעשים ובדברו את התכונה או העמדה הפוליה ותו לא. המונחים המיויחסים לה הם voice (מידה מגונה) [22] ו-foo (שורטה). הפליכניזם של הדמות הסאטירית ביטודו מבוסס על המינימום של הדמות הקומית,

מרובים, צריכים לפונסה, לשולם, לביריאות, ליראת שמים ויראת חטא... והולן וקרוב יום הדין, השופט כל הארץ יעשה משפט, והשtan משוטט בכל הארץ, ובוחן ובודק באלפי עיניים בחורין ובסתוקין של הלב והנפש! הוא מסית ומדיח וועלה ומשתין!ומי יעדם ביום צר, אם לא קדוש ישראל מנמירותו?"
זהה גם האווירה המצטנית מתייאר-אנחותיו של הצדיק השוכב על מיטתו והאוירה בעירה המצטנית בדרכיו המפוזרים של המספר, ה"מלולוה" לצדיק ול"מתנגד" הבולש אחריו:

"והולן הרבי בלאט ובצד רחובות, ואימת הימים הנוראים מרוחפת בחוון. ופעם בפעם בוקעת ויוצאת מאיזה בית אנטחה חולה או פזמון של סליהות."
הסיפור הערבי של המחבר המובלע מנוסח בסוף הסיפור כמסקנה ה"מתנגד", ולאחר מכן תל הדגשה בכך שנייט זה ונבחר להיות שם לסיפור: "אם לא לעלה מהה". כך מטרים שם הסיפור הערבי המבוא כמסקנה ה"מתנגד" בטוף הסיפור. הקביעה "אם לא לעלה מהה" מהוות תמצית של הסיפור ופירוש של היצג ימי השליחות בספר. משמעות ההיצג בספריה, שנצליח להציג את עצמנו מחורבן פיזי ונפשי רק כדור מעשי הצדיק. וזה פעלויות במציאות חי היומאים ולא פעילות מיסתית. היבטי האנושי-חברתי של היצג ימי השליחות אינו דוחה את הפלchan הדתי הנורטמי, כי הצדיק לא רק כורת עצים, ומסיק את תנור האלמנה הענייה והחוללה, אלא גם מזמר בלחש את מזורי השליחות בזמן שהוא מסיק את התנור. יחר עם זאת נקבע דירוג מוגדר של מה חשוב יותר. היכולת המיסתית של הצדיק מוגדרת במעלה של "מרום" שמיימי, עליונות, טגוליה של מעלה, אך לעלה מיכולות זו מוגדים בספרור מעשי העזרה המשמעות נסוח עזרתו לאלמנה.

4.3.2. עקרונות הקומפוזיציה של המוגדרות
משמעות ימי השליחות נקלטה היטב גם מתוך סיפור הרעה גריידא¹⁵. המסר נקלט מן הרובד העילי של הטקסט. פירושו של הדבר הוא שהקורא קולט את משמעות היצג גם אינו נותן את הדעת לעקרונות הקומפוזיציה המשפיעים על תהליך הבניית המשמעות בקריאה, וכך יתבקש לספר את הסיפור, או לסתמו, יחברו שקלט את משמעות היצג, אם כי ספק אם קלט אותו ברקופיות של העמקה והרחבה. כך, הtribunes האנגלוי משפיע על הערכתו של הקורא החמים, גם אם הוא לא הבחן בקיומו. הtribunes האנגלוי של מעשי הצדיק בפועל מחד גיסא עם המעשים המיתיים המשוערים שלו, ובעודות הקודש הפולחנית של החסידים מאידך גיסא, מדגיש את המשקל הסוגוני של מעשי הצדיק בפועל ותרום בכך לו לאידיאלייזציה של הפולchan החברתי-אנושי של השליחות המיצג במעשי הצדיק. גם התמונה בנקודת התצפית משפיע על הערצת הקורא, אף אם זה אינו יודע מה נקודת הצפה, או אינו נותן דעתו להפעלה בספרור. תמרון נקודת התצפית תורם לחיזוק האמינות של היצג ימי השליחות המזוחה בספרור זה. הפעלת נקודת התצפית בספרור נעשית בד בבד במישורים רבים. כאן אציגין רק מישור אחד והוא: השתקפות מעשי הצדיק במחשבותיו וברגשותיו של ה"מתנגד" המתחפרק בספרור כמו שmaglia לאן נעלם הצדיק בימי השליחות והמושגנה בה נפתח הספר. הקורא אינו מטיל שום ספק באידיאלייזציה של המשמעות החברתיות של היצג ימי השליחות, המומחשת על-ידי מעשי הצדיק, מכיוון שהם ניצפו על-ידי ה"מתנגד" שביקש להפחתת בערכו של הצדיק ולשים אותו ואת חסידיו לעלג ולא ניצפו על-ידי חסיד מעירין או צופה אוביביטיבי. הקורא מתחמם להסכים באופן חד-משמעות עם האידיאלייזציה של המשמעות החברתיות של היצג עקב כך שהפעלה עליו תחכלה

של מימד א', הינו: היצג רחוק מן התפיסה החוץ-ספרותית. משמעות הסיפור נבנית אך ורק מהיצג ימי השליחות, ולכן הצג את היצג על-ידי נקודת הזמן a של מימד ב'. רמת המוגדרות של היצג הינה יחסית גבוהה, ולכן תיארתו על-ידי נקודת הזמן 1 של מימד ג', ומכוון שלדעתי הסටירה היא ז'אנר היצירה, ציינתי את היצג על-ידי אפשרות III של מימד ד'.

4.1. נקודת זמן ד' (מימד א'): היצג רחוק מן התפיסה החוץ-ספרותית המשמעות המיחסות המיחסות בסיפור למימי השליחות מוצגת כזוונה במופגן משני, ביטויים שונים של התפיסה החוץ-ספרותית של ימי השליחות המשכימים קומ

א) התפיסה הדתית הנורטטיבית המיצגת בספרור על-ידי החסידים המשכימים קומ ונחוצים לבית' הכנסת לומר שליחות.
ב) התפיסה המיסטי-תמייתית של הצדיק בחסידות הנשמטה בספרור מתוך השערותיהם של החסידים על העולה למרום בכל אחד מימי השליחות ונאנק שם בשטן על מנת להבטיח שהצדיק עולה למרום בלאוון מהחוכרן פיזי השמשפט האלוקי ייטיב עם בני קהילתו.

היצג ימי השליחות בספרור מתמקד במשעי הבדיקה הנעים בסתר ובכחפו של בגדי איכר רוסטי. בסתר עוזר הצדיק להיהודים וענינים ובמהלך מעשים אלה הוא לוחש את מזורי השליחות. דרך היצג זה מועלית תפיסה ורוחקה מן התפיסה הנורטטיבית עד להפתיע, ואמנם ה"מתנגד" מופעל והחסידים אינם מעלים כלל בדעתם אפשרות זאת של פולchan דחי בימי השליחות.

4.2. נקודת זמן ס' (מימד ב'): היצג הינו גורם דומיננטי
רכבי הספר קשורים לימי השליחות ומכוונים להציג אירוע דת-פולחני זה באופן שונה מן התפיסה הנורטטיבית, החוץ-ספרותית. כל האירועים המציגים בספרור נעשים בתקופת ימי השליחות כביטוי של פולchan או בטור חקירת האמונה המיסטי של החסידים שהצדיק פועל למען בימי השליחות באורה שמעל לגדר הטעב. החסידים והצדיק מוצגים כעטוקים בפולchan ימי השליחות והמתנגד הוא הורק את מזוקף אמונה החסידים בפולchan המיסטי-תמי של הצדיק. אפיון הדמויות נעשה רק בהתייחס לתגובותיהם לימי השליחות. הספר פותח ומסתפים בימי השליחות וכך הוא נתון במסגרת הדוקה של היצג, ואף האוירה שלו מקרים אך ורק את התהווות המתהווות בימי השליחות. אפילו המתה העולה בספרור מתחפה מתוך ימי הפעלים הנעים כפולchan (מעשי הצדיק בסתר) ומתחוך קיירם על-ידי ה"מתנגד". משמעות הספר הופפת, איפוא, להלוטן למשמעות היצג.

4.3. מוגדרות המסר
4.3.1. רמת המוגדרות של היצג ימי השליחות בספרור הינה גבוהה מאד באופן יחסי.

במילים מפורשות על אוירית ימי השליחות ועל הספרות הערכית של המספר המובלע. מוגדרים, איפוא, הן היבטי היצג החזאים לתפיסה הנורטטיבית החוץ-ספרותית והן היבטים השונים ממנה.

אויריה אחת אופפת את הספרור והוא בסימן הילך הרוח של ימי השליחות, שככל הגורמים הפעלים בספרור שרויים בו. על הילך-רוח זה שומעים מהשערות החסידים על מלחותיו המיתיות-מיסטיות של הצדיק בימי השליחות:
ז'אנרים: בלתי ספק במרום! — הימים — צרכי עם ישראל

מודגדות סוגטיבית אני מוכוונת לתוכנה האופיינית לכל הטקסטים הספרותיים, כולל אלה הנדרדים פערים אינפורטטיביים. הטקסט הוא מערכת של סימנים הנושאים משמעותם ורק בתהיליך הקריאה. הטקסט הספרותי מפעיל את הקורא להתרשם באופן סוגטיבי ובדרך זו להפוך את הסימנים הדוממים לחויפות דמיות חיים. הסימן הינו גורם נתון בטקסט, אך תחיליך ההתרשותו הסוגטיבית הינו פתוח ומשתנה מקרה לקרה על-פי ניסין, אישות, ידע, מצביות. כל סימן נתון בתחום פערים סוגטיביים, ולכן הטקסט הספרותי מהו מהו מאריות מוגדרות ושל שתיות בלחן מוגדרות. הבנינה הפנימית של איה מוגדרות הסוגטיבית חרומה ליצירת החוויה המיחדת את הקריאה בספרותיפה. ב"אם לא לעלה מזה" כל פרט, והוא מוגדר מבחינת האינפורטציה באופן הכרוך בויתר, מעורר את הקורא להשלים בדמיונו נימים של תחושות, "לראות" קורי מבע פנימי של הרמוויות (למשל לדמיין את המכט של "המתקנד" כאשר זה מופתע לראות שהצדוק לובש בגדי רוסי ולוקח גורן), להושבקו המתרד של הסביבה בה פועלות הרמוויות וכו', כאלו הוא נמצא בה, וליצור בתוכו ראליזציה של אירועים בעולם הפנימי והפיזי של הרמוויות.

4.4. אפשרות III (מייד ד'): **סאטירה**. התפקיד הסאטירית אינה גליה בספרות, משום שהסאטירה נבנית בו דוקא על-ידי הבלט העורק עליו היא ממליצה, המוגדר לערך המותקף. זה ממבנה האופייני לסאטירה המציג את העמדה המותקפת על-ידי מבדה אוטופי המוגדר לה לחולוטן. ב"אם לא לעלה מזה" מוצגת בינהו כמעט אוטופית דרכו של הצדיק בהגשה פולחן מי הצלחות. מה שモצג כmplיא ומדחים, עשוי הצדיק בסתר, הוא בעצם המובן מאליו במישור היחסים החברתיים על-פי הנורמה הדתית-מוסרית הראשונית ביוותר. העיוות הנחשף בספרות הוא שהעל-טبيعي המיטטי אינו MPLיא, אלא להיפך דוקא, הוא מתפרק מבון מאליו על-ידי החסדים, המציגים בספרות את המשמעות הנורמטיבית החוץ-ספרותית של ימי הסליחות. לעומת זאת הטبعי MPLיא את המאמינים בספרות ואת הקורא. כך מציג הספרות עולם הפך, העומד על רצשו בדורמה להרבה סאטירות החושפות עובדה שהחוקיות השלטת בחברה הינה חסורת הגון. במצוינות ובמושלם של הצדיק העוזר לוותח באופן כה צנוע מוצגת בספרות המשמעות הראויה של ימי הסליחות. האידיאליזציה יוצרת פרטפקטיב חזונית ממנה נצפית התפיסה הנורמטיבית של ימי הצלחות, וורכה גם תפיסת הרוח והחיהם בכלל, כמחטיאת את השכל הישר. בדומה ל"אתורנו של אותו צדיק" עותה גם ספרו זה מסכה של זאנר אחר והוא, לפי דעתך, צירוף לשני זאנרים של ספרות עממית: הלגנדה הדתית והלגנדה המקומית (sage). מתחן השערותיהם של החסדים על המצוות הצדיק בשמיים בימי הצלחות מצטיירת התבנית הז'אנרית של הלגנדה הדתית: חדרה באמצעות מותוך של מישור קיומי אחד לתוכך מישור קיומי אחר [7]. המישור הקיומי האחד הוא המישור הארצי של בני האדם ומהישור השני הוא המישור העל-טبيعي השמיימי ו/או הדימוני. הצדיק הוא המתווך בספרות החסדים המיתיים, הוא עליה לשמיים להשפיע על אליהם שעיניך לבני-קיהילתו שניה של חיים נחנת ולא ישפע בדברי השטן המקטratio. בספרות המיתית של החסדים לובש התווך דמות של מלחהה בשמיים בין הצדיק, נציג בני האדם לבין השטן, נציג העולם הדימוני. הדגם הלגנדי המוקורי מוצב בפתחת הספרות, אך המשכו לבנה כנnoch מתן של הדגם הלגנדי על-ידי התקמת הגורמים העל-טבעיים אל המישור האנושי, הארצי. שניוי זה ברור במיוחד כאשר מודעים להכנון הקומפוזיציה. אזי מفترשים הגורמים העל-טבעיים כפיגורות לשינויים, המציגות שני אינפורטטיביים מסווג זה אינם בנמצא בספרונו. כן מצויים בו פערים סוגטיביים. באז

בכלם: הוא מוכarah להסכים עם מי שביקש לקלל ונמצא לבסוף מברך יותר מן המברכים הרגילים. הספר מאורגן על-ידי קומפוזיציה קומית המעדירה את ה"מתקנד" ה"בלש" ואת תגבורתו לנוכח מעשי הצדיק במסגרת ההתחבוננות והשיפוט של המספר הכלובליל¹⁶, הכל יודע הולעג לקטנות האמונה ולטעוותה של ה"מתקנד" לגביו פשר מעשי הצדיק. מעמדה צו של עליונות החairo של פעילות הבילוש של המתקנד, של מחשבותיו המוטעות ושל חוושות הפחד וההלהם המכוטה בו, יוצר אפקטים קומיים, הנקלטים על-ידי הקורא ומשפיעים עליו להסכים עם המקורא תושמת הקומפוזיציה הסגנונית משפיעה על מוגדרות היציג, מביל שיתדרש מן הקורא תושמת לב להפעלה בסיפורו, אך מופעל הקורא, גם אם לא שם לב, על-ידי הניטוח הקומי של הניגוד בין הצדיק ל"מתקנד". הצדיק השוכב על המיטה וה"מתקנד" השוכב מתחת למיטת הצדיק. הסימן הגראפי של האותיות המפוזרות והמודגשת מבלתי את המלה "מחחת" ומוליך גם הוא להערכתה הפחותה של ה"מתקנד" לעומת הדרישה של הצדיק.

חשיבות לב לעקרונות הקומפוזיציה עשויה להעשיר את משמעות הספרות הן בכיוון של העמקה והן בכיוון של הרחבה וכן להקל על קליטת הציון הסאטירי של הספרות ושל משמעויות סמיות שלו. קורא המבחן בהקבלה בין דמותו של המתקנד לבין השטן, עשויל לגלוות שלא רק שהחפיסה החברתית של ימי הצלחות מופסת בספרות את המועד הגבוה ביויתר, אלא שבמסגרתו מתרגמים גם מושגים מטפיזיים למושגים חילוניים — ריאליסטיים. הבסיס להקבלת המתקנד לשטן נרמז בהציגו שניהם כבולים אחרים מיushi האדם, מוציאים דיבחה, מקטרגים ומבקשים להביא רעה למושא התעניןיהם, ובנוסף רק כחוב שנייהם פועלים בימי הסליחות. האלוגיה משפיעה על הקורא, בוחאי שזה הבוחן בקיומה, להחיק את הגורם ההרשמי מן המישור הקומי המיתימיטי אל המישור הקומי האנושי. מהארה זו עשוי הקורא להגיע לראיית הצדיק וה"מתקנד" כאפשרויות קוטבויות של התנהגות אונשית בשעת סכנה הצפואה לפרט ולציבור, נושא זו שציבור דתי חש בימי הסליחות. הצדיק מוצג כМОפה של התנהגות הקונטרוקטיבית, הוא נלחם נגד מציאות הקיום האנושי, נגד החלוי והעוני ומתגבר בדרך זו על סכנת הניכור, הביקורתית והיעדר ההזדהות עם הזולת ב涅יגוד לאלה המהפסים רק את המומדים, וכך מטיסקים שהאדם נגד המקטרגים הביקורתיים, חסרי האפתחה, הקונטרוקטיבית הינה תורפה הפלא נגד המקטרגים הביקורתיים, חסרי האפתחה, המליעיגים על האדם וגוזרים את דינו כאש. המקטרגים מגלים את אפשרות ההתרגשות המוגדרת באופן קווטרי לאפשרות הרשונה.

התנהגות ההרטנית המוגדרת בתפקיד קווטרי בספרות הינה גבואה באופן יצסי וללא באופן מוחלט רמת המוגדרות של היציג ושל הספרות הינה גבואה באופן יצסי וללא בתפקיד נחנן להבוחן בין משום שכטקסט ספרותי מטאפיין בא-ים-מוגדרות מסווג כלשהו. לדעתך נחנן להבוחן בין א-ים-מוגדרות אינפורטטיבית לבין א-ים-מוגדרות סוגטיבית¹⁷. בא-ים-מוגדרות אינפורטטיבית אני מתקונת להחזרת פרטיה מידע מן הטקסט, או לפחות אינפורטטיביים. ישנים פערים מתקונות שונות ברכץ הסינטגמטי והם¹⁸ "מחמלאים" בנסיבות אחרות ברכץ. ב"אם לא לעלה מזה" הספרו נפתח כפער אינפורטטיבי. דמותו הספרות תוחות, ואך הקורא מובא לתחות, היכן נעלם הצדיק בימים הצלחות, והמשך הספרות נבנה כתשובה. אך, ישנים פערים אינפורטטיביים שאינם "מחמלאים" בשום נקודה ברכץ ולמעט פערים. לעיתים גם פעומים הקורא להחמוד מחרש עם היצירה, ליישוב סתירות ולמעט פערים. פערים גם מצלחה להסר את לוט הערפל והtekst נשר בלחן מוגדר. פערים זו אינה מצלחה להסר את מודען הערפל והtekst נשר בלחן מוגדר. פערים אינפורטטיביים מסווג זה אינם בנמצא בספרונו. כן מצויים בו פערים סוגטיביים. באז

בלתי מעורער, דת-יפולחני ולאומי ו מבחינה זו קרוב מאד היצג החגים בספרות לתפיסת החוויז-ספרותית בעצם תפוקתו היציג שאלת החגיגות של החגים. ההיצג שונה מהתפיסה החוויז-ספרותית בכך שהוא מציין כנסן של מצב המשפה וה יהודים בקשר בקשר הגויים. קיום החגים מבטא מצב כלכלי טוב, את ליכודם של היהודים בכפר ואת דבקותם בייחודהם, אך גם איסבייעות רצון מבדודם — פעמים רבות לא האצלויהם להקים מנין תפילה בחגים. בדומה לכך, משקפים החגים את הייחום של היהודים נתוניים לחסם של הגויים — החג נוגם כאשר הפקידים הגויים, מקבלי השוחד "מחארחים" דואקא בחג ונוהגים ביהודים בסותה, אך הם מקבלים זאת בפניים שלווים, עם חווין מרצאה.

חג הפסח מרכז תשומת לב מיוחדת, למורות שוגם הוא מוצג כzion דרך של לוח החמים בכפר. והՏמנים המבליטים את חג הפסח הם:

א. מסגרת הספרו
חג הפסח קבוע מסגרת לסיפור. המספר הגלובלי שמע את הספרו בילדותו בלילה הפסח מהיל יהורי במילואים בן ארבעים, ומסתאים בלילה הפסח הראשון של החיל בבית זר, כאשר הוא היה ילד.

ב. האירוע המרכזי
הספרו כחוב בזיכרון של ספרו בחרוך ספר. המספר הגלובלי מוסר ספרו ששמע בילדותו בלילה הפסח מהיל יהורי שמספר על חייו בילדותו בכפר. האירוע המרכזי עליו ספר הוא גירוש משפחתו מן הכהר עברו ליל הסדר שהיה גם ערב-שבת.

ג. חיבנות אנוגי
פרטים רבים של עלילת הספר והפרטים הקשורים בדמותם מקבילים לפרטים של חג הפסח ולפרשיות יציאת מצרים של ספר שמות. פשר האנוגיה אינו מוגדר במילאים, אך גם אין נתונים את הדעת לאנוגיה, קולטים את החומרה של הגירוש דואקא בחג המסלל את היציאה מעבודות לחירות, היגרת הפסח באכסניה ולא בבית (מולדת) בניגוד להבטחה שנינתנה ליווצאי מצרים לשוב לבתיהם-مولדתם.

ההיצג חג הפסח ניתנת בספרו משמעות של התרסה נגד התפיסה הדתית ואולי נגד האל, שהבטיח ולא קים. המזיאות המתוואר בספר ונוגת את התפיסה הדתית, לנוכח הצבתי את היצג הפסח בנקודת הציון ה' של מימד א': היצג רחוק ביחסו מהתפיסה החוויז-ספרותית.

5.2. נקודת ציון פ' (מימד ב'): היצג כאמצעי להציג תמה אידיאית
נקודת העניין של הספרו הוא התמה האידיאית: הניגוד בין הבטחה הדתית לבין מציאות היהודים, והיצג חג הפסח בספרו משמש אמצעי להציגה בדרך של הקבלה ניגודית נרמות. גם לדמויות מادر חוויזים והゴים על-פיירוב שליליים. האב מתיחס באופן נאות לכלו. היהודים הם מادر חוויזים והゴים וכך השכנים והאם. שמות של דמויות אחוות לעובדי הגויים, אין כל ריבב בהתנגדותם וכך השכנים והאם. הספר על ריבב הטענה של מימד א', הינו: היצג רחוק ביחסו מהתפיסה החוויז-ספרותית, על-ידי נקודת הציון ה' של מימד ב' — היצג משמש אמצעי לבניית תמה אידיאית, על-ידי נקודת ציון 5 של מימד ג' — היצג בעל רמת אימוגדרות גבוהה ועל-ידי אפשרות VII של מימד ד' — ספר אידיאי.

כוחות הפעלים במודעת האדם, הכוח הבונה בגילום הצדיק והכוח ההרסני בפגיעה של "המנגד" הסקפן והמנוכר. נצחון הכוח הבונה על הכוח ההרסני נחגג בהיפיכת נציג הכוח ההרסני לחסיד של הצדיק, האובי הופך לאויב ולמעריך. תיאור השטן בספרותים המיתולוגיים נאמן לדמות השטן בלבגדה המקומית בכך, שהשטן מגלם כוח על-טבעי הפולש לתוך המשור הקומי האנושי ובכך, שהוא מאים להביא אבדון על האדם. מופיעים צ'אנרים נספחים של הלגנדה המקומית הם חוסר האונים, השתוללות היצרים. בסיטו הספר אוין נצחון חד ממשעי על הגורם המאדים ואף חשים במקוκת איום כבדה נשימותיהם. השטן הבולש אחריו בני אדם, אף במקומות המשטור החשובים ביותר של השטן נשמותיהם. השטן המפתח והמפיל בפה היצר, מצטייר בבירור מתחם הספרותים המיתים-ሚיטיים של החסידים בתחילת הספר. אוירית ימי הסליחות נוגעה במשהו המיתוגוני. השטן מלחמתם של החסידים בתחילת הספר. אוירית ימי החסידים נימה של תקווה ממוקעת האյום של הלגנדה המקומית. בספריהם מטగירים גורם הצדיק שהצדיק יגבר על השטן ויצילם מגזר דין מרשייע ביום הדין. הקהילה מהויה גורם חשוב בלבגדה [23], והחסידים מהווים בספרו מצד הכוח הדימוני, הצדיק הממאן האנטוגוני. אך במלחמותם הם ניצלים בוכות איש הדת המתוון, הצדיק הממאן בספרו גם את מפקד הפורטוגוניסט, הגיבור הראשי. הגיבורים של הלגנדה המקומית הם דמיות ואליסטיות, לא שחור ולא לבן. וכן מוגדים החסידים. אך איפון הצדיק נעשה ברוח האידיאלית האופיינית לחייאו המתוון בלבגדה הדתית. רוב הספר מהויה נוסח מתחון גם לדוגם הלגנדה המקומית ולא רק לדוגם הלגנדה הדתית. השטן לובש דמות מادر ארצית, התואמת את הרקע ההיסטורי של התרבות הדתית והמטוגנות. הדמינו לדוגם המקורי של הלגנדה המקומית מתחבא בפועלה של "המנגד", המבקש בדומה לשטן לקטרג ולהליעז: הוא בולש אצל אחר הצדיק ומziehn בכל מעשי, אך בגיןוד ללגנדה המקומית בלבד המשטין במוועקה של פחדים וαιמה. הסוף הטוב של הספר מקרב אותו יותר לדוגם של הלגנדה הדתית, אך גם הוא מהויה ביטוי של התקת היסודות של הלגנדה הדתית מן העל טבעי אל האליסטי והחברתי.

המעטה של זאנרים בעלי ציון מיטשי-ימי מונצל בסටירה הזאת בדרך התקת היסודות מן המיטשי אל הריאליסטי, על מנת להמחיש את החפירסה הערכית המומלצת כפתרון יעיל לבנייתו הקוימית של האדם ולהשוו את האבסורדיות של חברה, שכואורה אינה יודעת למצוא פתרון את בעיהה בדרך זו, עד כדי כך אינה יודעת שננדחת לגולות אפשרות זו.

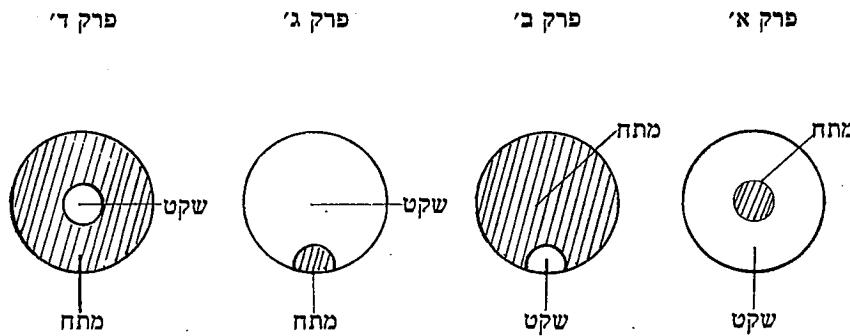
הספר עונה לדרישה הדיאנרטית של הסටירה להצמד למטרות שמקורן נמצא ברקע ההיסטוריה בין זמנו של היצר. התפיסה של ההשכלה העברית, שייל פרץ דבך בה, מונחת בבסיס האידיאלית האופיינית של התפיסה החברתית.

5. אפשרות VII: היצג חג הפסח ב'"חצוצרה נתבישה"
לדעתי, ניתן להאר את היצג חג הפסח ב'"חצוצרה נתבישה" על-ידי נקודת הציון ה' של מימד א', הינו: היצג רחוק ביחסו מהתפיסה החוויז-ספרותית, על-ידי נקודת הציון ה' של מימד ב' — היצג משמש אמצעי לבניית תמה אידיאית, על-ידי נקודת ציון 5 של מימד ג' — היצג בעל רמת אימוגדרות גבוהה ועל-ידי אפשרות VII של מימד ד'

5.1. נקודת ציון ה' (מימד א'): היצג רחוק ביחסו מהתפיסה החוויז-ספרותית בספרות "חצוצרה נתבישה" של ח'ג' ביאליק מוזכרם חגי'ם רבים, כמעט כל החגים היהודיים צ'אנרי דורך של לוח החיים של גיבור הספר ובני משפחתו בכפר, היהודיים הדרים באיסור בקשר גויים. השבות והחגים מייצגים בספרות גורם בעל תוכן קבוע,

בחוויות אלו ובכפייה לבואר של האח מרוחיקה את תחושות המתח ומגבירה את תחושת השקט כמעט עד לסוף הפרק, כאשר המספרה הילד, הרכב והאח הבכור באים מתחנות הרובכת הביתה ומתגלים המראות הראשוניים של הגירוש וורכם מוקרנים אימה יושם, ומהך כבדך של פנטומימה חסרת קול. בפרק פסח נוסעים עם מטליים מעטים אל הילד והמשפחה חסרי הבית. דוקא בערך פסח שם את ערב הפסק. אך בתוך אורה זו הנשלטה אכסניה של יהורי עיריה לבלוות שם את ערב הפסק. ממש במסע הקודר גראות של הלבות על-ידי המתח קורן ניצוץ קטן, המפיץ שלווה סכיב. ממש וררות השבת שהאט הקפידה להДЕלך אף בניסיות אלו. עם השלהבות נפתחים כאלו השם וולגע עוטף רגע של שלווה קדרשה את העיר על-פי תחושת הילד-הספר.

על בסיס התיאור של הרימות הפנימי של תחושות המתחלפות במחזריות של המתח ושל השקט, ניתן לשרטט את התחרשים שלහן המתאר את הרימות הפנימי של הספר:

התחרשים מבלייט שיש ארגון מחוורי של תחושות השקט והמתה; זהו ארגון של תקבולות ניגודיות במשקל תחושות בין פרק א' ל-ב' (הפרקים החיזוניים), ובין פרק ב' ל-ג' (הפרקים הפנימיים). למשקל תחושות צורה דומה ומשקל הפוך בכל שני פרקים. זהו ארגון סימטרי מאד מתוכנן, למורת שהוא סמיוי ורך ונרמז. גם רוב הפרק מציג את מהלך הייסורים של הקצב הפנימי של הספר. תחושות המשפחה עיינית ילד מלאוה בתחושה חרדה ומוחשית של מתה. בנסוף לכך נלקח האח בכור לצבא והיעדרו גרים תוגה במילוי חד והוא השקט יורך. צו הגירוש מאים על המשפחה והשתדרויותו של האב להביא לביטולו אין עולות יפה. ככל שהוא רץ יותר אחרי גורמים משפייעים ומקורביהם, הוא יורד מנכסיו וככבודו העצמי נפגע יותר ויותר. רק בסוף הפרק, עם היצפיה ל嬖ור האח החיל בערב פסח ועם ציפייה לנס של פסח. פרק ג' המכונת לפסח בעיצומן ועימן קולט המספרה הילד הבטהה של נס, תחושות השקט מוחשת במקצת מהחזרות והטהרות, צבעים ססגוניים ובמיוחד בזוקים ומטורין של קרבה ליישות הפלאיות של הפסק, המציג לו כמעט אל כמעט הימצאותו של הרימות הפנימי אינו מוגדר.

הגירוש נחפס על-ידיו בחודת כהלים, הוא אינו מזהה את אביו, תפיסתו כאילו מתחפרת, הוא רואה זרועות, רגליים, כובע ופה מדבר וזה אינו האב.

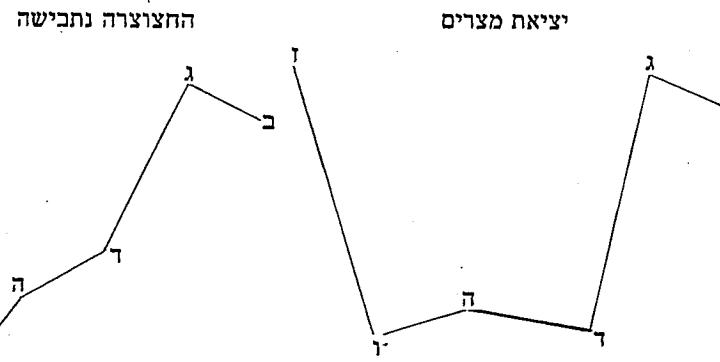
5.3. נקודת ציון 5 (מימד ג'): היצג בעל רמת אימוגדורות גבוהה כל מה שנוגע להתרחשויות נמסר בספרה בצוורה מלאה, ללא פערים אינפורטטיביים. רק המשמעות האידיאית של הספר אינה מנוסחת כלל בambilים, וכן אין מנוסחת המשמעות של חג הפסח ושל יציאת מצרים, המנוסחת לבניית המשמעות האידיאית של הספר. השלמת הפערים מותנית במידה רבה בהכרת הקוראים את ספרו יציאת מצרים ומשמעויהם, וכן בתשומת ליבם לכך שבספרו נרמז על הקבלה בין עלילתו לבין יציאת מצרים והפסח. בנגדו להציג הבלמי מוגדר רק לכאהורה, הרומים ל"מיולי" הפערים בטקסט הם פחות בוטים ופחות מחיבים את הקוראים לפרושים, ולכן, למשתב ידיעתי, מזכיר "החוצצירה נתבשה" לא נתנו את הדעת למלאו המשמעות הבלמי מוגדרות של היצג הפסח בספרו ולעקרון הקומפוזיציה האנלוגית של הקבלת אירופי הספר לפסח וליציאת מצרים. היצג חג הפסח מושולב גם בחיבורו של הרימות הפנימי של הספר. גם במשורר זה הציגו הוא בעל אימוגדורות גבוהה מבחינה אינפורטטיבית. להלן אציג את תפקוד הציג החג בשתי המוגדרות גבואה מבחינה אינפורטטיבית: של התבוננות האנלוגי והרימות הפנימי, בмагמה להציג את הציג בעל רמת אימוגדורות גבוהה.

5.3.1. הרימות הפנימי

במנח "רימות פנימי" אני מתכונת לתבונות תחושות יסוד המתחלפות במחזריות, והמשלב יסודות קבועים ויסודות משתנים. היסודות הקבועים הם תחושות היסוד ותבונית כללית של התארגנותן לאורך הספר. היסודות המשתנים הם התגובהו של התבוננות הכללית של התארגנותן והשניוי במשכLEN היחס של תחושות היסוד. זהו רימות פנימי, מכיוון שהוא מבטא את ההדים הרגשיים של אירופי הרובד העיל שטקסט, ואלה הם, הדברים סמיים ובלתי מוגדרים בדומה לזרימה של הדם בפנים גופ האדם.

הספר "הចוצצירה נתבשה" בניו בארבעה פרקים, האירועים המופיעים בהם מסגירים שני תחושות טסוד, שקט ומתח; הימצאותן יחד בכל אחד מן הפרקיםקובעת את התבוננה הכללית של הקצב הפנימי של הספר. בפרק הראשון מתקבלת תחושות של שקט מתייאר יחס הקירבה הרומני של המשפחה עם היהודים השכנים, מתייאר השבת, העבודה בכפר ומעצם האפשריות לחיות בכפר. המתח מוגרם בפרק השני תחת מסטו השקט ביחסים עם הגויים, וזה שקט מודמה. אמנים הגויים אינם מבאים לאיושין מן הכהר, אך האופן הכנוע של תגובת האב להתנהגות החוצצירה והגסה של הפקדים, מסגיר את התלוות שלו בהם ואת חוסר האונים שלו גם כאשר מצבו נראה טוב. בפרק השני תחושות המתח גוברת באופן חד והשקט יורך. צו הגירוש מאים על המשפחה והשתדרויותו של האב להביא לביטולו אין עולות יפה. ככל שהוא רץ יותר אחרי גורמים משפייעים ומקורביהם, הוא יורד מנכסיו וככבודו העצמי נפגע יותר ויותר. רוב הפרק מציג את מהלך הייסורים של הקצב הפנימי של הספר. השתקפות האימה בעיני ילד מלאוה בתחושה חרדה ומוחשית של מתה. בנסוף לכך נלקח האח בכור לצבא והיעדרו גרים תוגה במילוי חד והוא השקט יורך. צו הגירוש מאים על המשפחה והשתדרויותו של האב להביא לביטולו אין עולות יפה. ככל שהוא רץ יותר אחרי גורמים משפייעים ומקורביהם, הוא יורד מנכסיו וככבודו העצמי נפגע יותר ויותר. רק בסוף הפרק, עם היצפיה ל嬖ור האח החיל בערב פסח ועם ציפייה לנס של פסח. פרק ג' המכונת לפסח בעיצומן ועימן קולט המספרה הילד הבטהה של נס, תחושות השקט מוחשת במקצת מהחזרות והטהרות, צבעים ססגוניים ובמיוחד בזוקים ומטורין של קרבה ליישות הפלאיות של הפסק, המציג לו כמעט הימצאותו של הרימות הפנימי אינו מוגדר.

בתרשים גוף בולט הניגר בינו הספרות למספר המקראי:

עד שלב ד' התרשימים דומים, אך תרשימים הספרות מציעו על ירידה לעומת התרשימים של הספרות המקראי. בהקבלה העליות לא התייחסתי לדמויות. מה שמעניין הוא שטוש רבן אינו מכתים את דמיות היהודים ב"החזורת נחbeschא", הם אינם אשימים בשום חטא ולכנן לא ניתן להסביר את האסון שבאה עליהם. לעומת זאת, במקרא, מוגע עם ישראל כחוטא, ואמנם, רבים לא זכו להכנס אל הארץ, אך העם מבחינה לאומי נגאל. ההකבה של עלייה הספרות ודמיותיו²⁰ ליציאת מצרים ולחג הפסח נרמזות בספר, אך כאמור לעיל אין הקורה מתחמץ לקלות אותה. בהקבלה הזאת מיויחסת חשיבות לחתופה ההיסטוריה-גאוגרפיה ומיתית של חג הפסח הרבה יותר מאשר שכתוב בספר וכאן היצג הוא ברמת אידiomדראות גבוהה.

5.4. אפשרויות IV (מין ד'): ספרות אידיאי

ב"החזורת נחbeschא" קיים פוטנציאל של ספרות פיסיולוגי: אדם הנושא בתוכו טראומה כל חייו, תפוס באירוע הטראומי ולכנן הוא מספר אותו שוב ושוב. אך פוטנציאל זה אינו מכוון, אישישתו של המספר הגיבור אינה מוקד העניין של הספר, וההבדלים בין נקודות החזפית שלו לבין מנגנון המכגר למדוד ניסיון כמעט שאין מנוונים בספר. המספר המכגר אינו מסגיר התלבטויות, אכבות, מרירות, אינו מהרהור במשמעות האירועים, זהה דמות התואמת מאד את המונח "מכצע"²¹, גם דרימות אחרות מעוצבות כפרוטוטיפים נטולי ייחור אינדיידואלי. הן שkopות ופשותם בעיצובן — מהשווות של אידאה שהיא היא במקור העניין של הספר.

האידאה המרכזית הזאת מתקבעת מתחן שני מישורים, האחד מוגדר והוא הספר, והשני בلتוי מוגדר, הנקלט רק בתנאי שישמים לב להקבלה הספר למספר יציאת מצרים ולמשמעות הדתית מיתולוגיות פולחנית של חג הפסח. ההג משולב במקור הספר, אך הוא גם מצוי ברקע האחוורי, למרות שלא נאמר על כן דבר. הרוונות הדתיים, האויריה של הבטהה, מהווים חלק המוכר לכל בן המורבות היהודית. על נוכחות שותקת זו מושלכה המציגות ברגע הדרמטי של ליל הסדר ועל-ידי כך מוצב סימן שלאה לגבי תוקף האמונה באלו. האידאה המוגדרת בספרות הנתון נוגעת למוחות הקיום היהודי: יהודים בלא בית בעולם, העושם כמעט יכולם להשתרש, אך הם נתפסים כזרים

5.3.2. התיבנות האנלוגי

במבט כללי ניתן להבחין בתיבנות האנלוגי של שלבי עלילת הספר וסיפור יציאת מצרים:

שלבים	יציאת מצרים	החזורת נחbeschא	דמין ניגוד	הערות
א והארץ. (בראשית מ"ז, ב"ד)	סיפור השווא על מעש נסים בכינויו כבית המשפה.stor תחושת הקדושה של השומעים. ישירות למאימים.	+ +	בהתה' לעם, לשועת העם בכינויו כבית המשפה.stor אישור לבתוחה' ה' אך לא ספר בהם שה' התייחס ישירות למאימים.	הבטחת' לעם, לשועת העם בכינויו כבית המשפה.stor תחושת הקדושה של השומעים.
ב (בראשית מ"ב, ב, ג; מ"ג, א)	בישראל רודו למצרים פניה, לרשות שחדר ברוד בעכירה על החוק הרומי.	+	המשחה באה' לפקר בגול לשבו שכבר.	בישראל רודו למצרים פניה, לרשות שחדר ברוד בעכירה על החוק הרומי.
ג (בראשית מ"ז — שמות א')	שיכת בני ישראל באוזן גושן, במצרים, וחילה תקופה של שקט וב七八ה.	+	שלווה ונחת באופן יציבי בפרק הראשון: "עט שלוה ונחת" (עמ' קכ"י, ק"ל)	שיכת בני ישראל באוזן גושן, במצרים, וחילה תקופה של שקט וב七八ה.
ד (שמות א', ד"ט) החרטומים מקטנים	לאב קוריים יוסי (מעין יוטף בעיר אופין) והוא שופט את הגוים ורץ להם (עמ' קכ"ט)	+	פיחות במילדים פיחות במילדים	לאב קוריים יוסי (מעין יוטף בעיר אופין) והוא שופט את הגוים ורץ להם (עמ' קכ"ט)
ה מכת החורש מכח אחריות פרעה מעכב את יציאת בני ישראל	חולפי שלטונו, הרעה במצב של עיר הפלך: "עמלחה פחאמ מיזת היין הרכפו [...]". ("עמ' ק"ל) לאב יעיצש שאין האל היכה את המצרים, אירוי היהודים במקומם ובספר וווקה היהודים סופרים את המכות וגבורות. להשתור את היירוש — קל"ה.	+	החלית פך ב': "חולפי שלטונו בעיר הפלך: "עמלחה פחאמ מיזת היין הרכפו [...]". ("עמ' ק"ל). פרק ב': האל היכה את המצרים, אירוי היהודים במקומם ובספר וווקה היהודים סופרים את המכות וגבורות. להשתור את היירוש — קל"ה.	חולפי שלטונו, הרעה במצב של עיר הפלך: "עמלחה פחאמ מיזת היין הרכפו [...]". ("עמ' ק"ל) לאב יעיצש שאין האל היכה את המצרים, אירוי היהודים במקומם ובספר וווקה היהודים סופרים את המכות וגבורות. להשתור את היירוש — קל"ה.
ו ישיאה העם את בקע רום יחמן משאות צורות בשמלום על שכם". (שםות י"ב, ל"ה) השועה: עבר פטח — חוגים את היציאה מעדות לחיות.	גירוש בחיפה עבר פטה: "איפלו מקרים ישפי של הניגר ורץ על כיריה נס, היא לא תוכנה ע"י בני נס, אלא עלייר האל וכלן: ירשאה העם את בקע רום יחמן משאות צורות בשמלום על שכם". (שםות י"ב, ל"ה) גירוש: עבר פטח מגורשים מן הבית אל האסניה.	(+)	הרימון מאר קלוש, תפקיידו רק לחמחיש את הניגר. המשוחף הاء בחיפה ובכון — עבר בעמיעו כבישול ונשלחו עם בעלייהם מן הcap"ר (פרק ד'). ("עמ' קמ"ז) דמויות של מהפָן.	יציאה ממצרים ישפי של הניגר ורץ על כיריה נס, היא לא תוכנה ע"י בני נס, אלא עלייר האל וכלן: ירשאה העם את בקע רום יחמן משאות צורות בשמלום על שכם". (שםות י"ב, ל"ה) השועה: עבר פטח — חוגים את היציאה מעדות לחיות.
ז בנדורים במודר הרגלות האל בהר סי באש ונוח כל העם (שלמות י"ט, טודכה) וכוריתת ברית אשר על בשים עשרה הדברים (פרק ד', עמ' מ"ח)	הensus בעיר הרגלות האל היה נרות השבת של האם בעיר אשרלה ("זינמה ליל") שמלאן טוב "זריא" ראשו דרך שער הרגלות המלך היהה ורך אשלי. קון של רוחים שפהח מכבליט את הניגר.	+	הensus בעיר הרגלות האל היה נרות השבת של האם בעיר אשרלה ("זינמה ליל") שמלאן טוב "זריא" ראשו דרך שער הרגלות המלך היהה ורך אשלי. קון של רוחים שפהח מכבליט את הניגר.	בנדורים במודר הרגלות האל בהר סי באש ונוח כל העם (שלמות י"ט, טודכה) וכוריתת ברית אשר על בשים עשרה הדברים (פרק ד', עמ' מ"ח)
ו אוובון הבית, מגיעים לאכסניה	- +			הensus בעיר הרגלות האל היה נרות השבת של האם בעיר אשרלה ("זינמה ליל") שמלאן טוב "זריא" ראשו דרך שער הרגלות המלך היהה ורך אשלי. קון של רוחים שפהח מכבליט את הניגר.

ראשוניות, אופופות אוירה של שלמות. גם סופר כמנדי החקיפה את התפיסה הדתית השולטה בהווי העיריה, איןו יוצא נגד החגים, למרות התקשרותם לתפיסה הרווחת. וכן באטירה דוגמת "משמעות בנימין השלישי" אין כמעט תתייחסות לחגים. כנראה שתועת החג כלעצמה מזוהה עליידי הספרים שגדלו במסורת הדתית עם איכיות מפוארת. מוגשת אמונה המתבססת על מומן אנושי וחברתי.

- 1 שמואל יוסף עגנון, "פ' שנימ", בסמוך ונראה" שוקן, ירושלים ותל אביב, תשכ"ט, 128-142.
- 2 שמואל יוסף עגנון, "Ấתורוגו של אוות צדיק" ב"האש ועצים", שם, שם קט' ז'ק'ין.
- 3 "יל פרץ" אמר לא לעלה מהה" ביכתבי פרץ, דברי לעם, תל-אביב, ס' ט"ע.
- 4 חי' ביאליק, "החצצורה ומתבישה" ב"טיפוריים", דברי לעם, תל-אביב, ושה' קי' ט'ק'ן.
- 5 המונה היציג מציין בביבורת הספרות [13] את הביטוי המכיח שניתן ביצירה הספרותית נינן לתופעות מן התהומיים השווים של החרים. התגים מהווים וועפה חוץ-ספרותית; ביצירה הספרותית ניתן להג ביטור מיוחד. הנבנה מתוקה התיחסות לחג, ובוחור שכזה הוא מייצג אותו. אך גם שונה מן ההג שהוא מייצג בעוצם הבינותו במסורת של יצירה פיקטיבית יהודית.
- 6 ב"סוף דבר" ליעקב שבתאי מזכירים החגים ציון של לוח השנה, של החיים החולפים בלבד. היציג החגמים מסוג זה מזכיר מכל משמעות דתית-פולחנית [14].
- 7 ראה הסבר לעירם אינפורטטיבים בעמ' 142 לעיל.
- 8 אני משתמש כאן בМОנתה של BOT [18] בתוספת הבירה של שלומית רמן קין ([13] 87) "כן, בעוד שאט המספר נינן להגדיר רק בהגדרה מעגלית ב'קולי', או כי'ובר' הסיפור של טקסט מסוים, המחבר המוביל הוא — על דרך יינגור ומעס ההגדרה — נעדר קול ורומם. במובן זה יש לאות את המחבר המוביל עוקן טרוקרט הקונטקט והמקובץ על-ידי הקורא מהruk כל מרכבי הטקסט. אילך, צריין, לדעתני, לדבר על המחבר המוביל בעל קונטקט המוטקן מארט טקסט.
- 9 "סיפור" זה התרגם של המונה discourse שטענו בארת' [16] דרכ' מסורת הספרות narration.
- 10 על הבחנה בין מודעות ספרותית מונשת לבתי מונשת, ראה גולוביינסקי [6].
- 11 וונגאל אך היא היחסורה של גטנא ל"Ấתורוגו של אוות צדיק" בעבורת ה.מ.א. שלה [7].
- 12 הקונוניציות הספרותית מהותה זהה בALLY כתוב עם הקורא ([19] 109). ביל הכרת הקונוניצות, לא יוכל הקורא לקולט את הרומים.
- 13 והוגה בכחב של (ל.א.).
- 14 על השימוש בשפה לבניית מבדרה (Fiction of fiction) ראה [1].
- 15 סיפור המעשה "מחיתס לאירועים המסתורים, בהפשטה ממיוקם בטקסט, כשהם משוחזרים בסדרם הכרונולוגי, ובכלל זה הזרמות הלוקחות בהם חיל" [12], 13).
- 16 מארט טנברג טבע מוחה ב-[15].
- 17 ולפוגאניג איזור מתייחס לאימונדרות [1], לדעתני. רק כדי מוגדרות אינפורטטיבית, חור העדרה ברוחה של יצירות, במיווח מודרניות בעלות רמה גבוהה של אידומוגדרות הסוגסטיבית, האופיינית ליצירה הספרותית פקיד מרכדי ואקטיבי במערכת של תפיסה זו.
- 18 ההתייחסות לעירם ולהשיבות המכופה במחקר המודרני, ראה על-כך ([13], 119-122) ו-[10].
- 19 אוספנסקי [1] הבהיר בין נקודת הצפית לחדועה. נקודת הצפית היא הצעת הספר דרכ' עני דמותם מהורהר. בסימן משללב ההציג במאגר היצירה, שואב מהוכחה את משמעותו, ובמבטאת את מגמתה האסתטית. על כן הבנת ההציג אפשרית ביחיד במסורת החוקיות הפימית של היצירה, אם כי גם הכרת הדים החוץ-ספרותיים שלו חווונית, משום שהם בכלותם או בחלקים ממשמים את היוצר בדרכיהם שונים, כפי שהוא, במסורת שלא תמיד הדרים חוץ-ספרותיים אלה מנושאים ביצירה. הרקע התרבותי-לאומי הציג החגמים נושא
- 20 ראה למשל, את השמות פש-אייצי (של היהודי הכהן) משה-אהרון (של בעל האסנה), ויסוי (האב).
- 21 "מצבע", וזה תרגומי למונח action שבמשמעותו אפיין רולאן בארת' את הדמות ([16]).

ומגורשים, נעים מקומות למקום. במשורר הכלתי מוגדר מוצבת האידאה בניסוחה הראשוני בהקשר של בעיה יותר כללית והיא, הפער בין הקודקס הערכידתי המכתייב את דרכיו של היהודי בעולם לבן העולם. בניגוד לסתירתה לא ננקטה בספרות זה עמדה מפוארת. מוגשת אמונה המתבססת, אכן אין זה ברור גדול מכך.

בhbיבט אחד קרוב הספר לאגורה. בדומה לאגורה הוא כולל שני מישורים. הספר ומישור אידיאי. הספר מובן כשלעצמו גם בימי המשור האידיאי, אך הוא כולל פרטימ המתפרשים גם כדים ממחיש של מרכבי המשור האידיאי [25]. בספר, שלא כמו באגורה, רק חלק מן הפרטים ולא הכולם, יש תרגום במישור האידיאי. גם הקומפוזיציה של ספרו המוגדר מצבעה על תפקודו הקרוב לתפקיד האגורה. החיל מספר ספר, המספר שהאזור מספר אותו לקוראים בדומה למספר ספרו שיש בו לכהן מאינים. גורלו של יוסי ומשפחתו הורו כל היהודים בני יוסף. אך המישור האידיאי של הספר הוא הרבה יותר פתוח מזה של האגורה.

חג הפסח על כל שימושיו מנוצל ב"החצצורה נתבישה" כפי שמייחסים וארכיטיפים קדומים מונוצים באמנות המודרנית: הדים הרגשיים והתכנים האידיאיים שהקוראים הפנימו מתוך המורשת התרבותית תורמים לכך שימושויות הייחוד עשויה ועומקות יותר מן הכתוב, ומעוררות אצל הקוראים הרוחניים ולבטים אקויסיטנטצייאליים בעלי אופי אישי וככלិי כאחד.

6. סיכום : להוותה של היציג הספרותי של החג
במושואה להחפיסה החוץ-ספרותית של החג
היציג החגים בהם דנתי, שונים ומהו, אך המשותף לכלם הוא בכך שהם סימנים
ספרותיים, הנזונים מהתופעות חוץ-ספרותיות. לסיכום אויתח להחפיסה החוץ-ספרותית
של החגים על מנת לתאר את תפקודו היציגי החגים כסימנים ספרותיים גם מבט
מבחן, מחוץ לספרות; ובכך אשלים את התיאור מבפנים, מתוך היצירה, שפיתחת
בסעיפים הקודמים.

בעולם החוץ-ספרותי של המסורת הדתית מצינים החגים אירועים בלוח השנה
ובדרך זו נמדד הזמן המשמן את האירועים והסופיות של חיי האדם. החגים מצינים גם
תפיסה מחזורית של זמן, הפרט נפגש דרכם עם הצביעו, עם העבר ועם העתיד, ובכך
נפגש עם המשור הקומי האלוהי, המטפיו. דרך החגים מפגישים גם סוגים מוקם
שונים — את הבית ואת בית-הכנסת שלו עם מקומות בעלי נוף מיתי ו/או היסטורי
ועם "המקום" האלוהי. המאמין הוא זה הבונה את הגשים באמצעות הפולחן הדתי של
החגים על כל תגיו ודקודקי. תפיסת החגים הינה, איפוא, כרונוטופית ולמאמין יש
דרך שנייה מהות החג מתופעה הנחפה ממשית לסייען, מקבילה לשינוי מהבצע

הפולחן לגיבור הספר ולקוראו. וזה שנייה מפעולה לפועל, לסייען ממשית לתגובה ומגיב,
מההורר. בסימן משללב ההציג במאגר היצירה, שואב מהוכחה את משמעותו, ובמבטאת את
היצירה, אם כי גם הכרת הדים החוץ-ספרותיים שלו חווונית, משום שהם בכלותם או
בכל קשות אפשרויות ההציג שבחנתי, כולל אלה המשולבים בסටירה, לא מצאי
בicityות רבות מוקף ואמינית ורק מօגן האירע הבדיוני בהקשר כלל-
בכל קשות אפשרויות ההציג שבחנתי, כולל אלה המשולבים בסტירה, לא מצאי
ביקורת כלפי עצם תפעת החג. התיחסות הספרות הטעורות להג עצמו של הציג החגים נושא

- 19 Culler, Jonathan. 'Structuralistic Poetics: Structuralism, Linguistics, and the Study of Literature.'
- 20 Frye, Northrop. 'Anatomy of Criticism'. Princeton University Press, Princeton, New-Jersey, 1967.
- 21 Hrushovski, Benjamin. 'Segmentation and Motivation in the Text Continuum of Literary Prose'. The First Episode of War and Peace. The Porter Institute for Poetics and Semiotics, 1976.
- 22 Humphrey, Robert. 'Stream of Consciousness in the Modern Novel. A Study of James Joyce, Virginia Woolf, Dorothy Richardson, and others'. University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1968 (7th ed.).
- 23 Jason, Heda. 'About the 'Historical' and the 'Local' Legend and their Relatives'. The Rand Corporation, Santa Monica, California.
- 24 Kernan, Alvin. "The Plant of Satire". Yale University Press, New Haven, 1965.
- 25 Leyburn, Ellen Douglass. 'Satiric Allegory: Mirror of Man.' Anchor Books, 1969.
- 26 Lüthi, Max. 'Once upon a Time'. Trans. Chadeayne. Lee & Gottwald, Paul F. Unger Publishing, New York, 1970.
- 27 Paulson, Ronald. 'The Fictions of Satire'. The John Hopkins Press, Baltimore, 1967.
- 28 Rosenheim, Edward W. 'Swift and the Satirist's Art'. The University of Chicago Press, Chicago, 1963.

ביבליוגרפיה

- 1 איזר, ולפנגן. "ארמודדרות ותגובהו של הקורא בספרות". תרגום גدعון טורי. 'הספרות', חוברת 21 (אוקטובר 1975), אוניברסיטת תל-אביב, עמ' 1-15.
- 2 אוספנסקי, בוריס. 'הפוואטיקה של הקומפוזיציה'. תרגום גדעון טורי, ספרית פועלים, 1986.
- 3 אורבן, לili. 'פנים ומכה: הקשר בין תפיסת המציאות לתיאורה במשמעות גוליבר'. עבורה M.A., אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, תשל"ג'.
- 4 ביאליק, ח"נ. "החצוצרה נתבישה", 'סיפורים'. דבר לעם, תל-אביב, עמ' 142-128.
- 5 ברגמן, הנרי. "הצחוק". תרגם יעקב לוי, הוצאת רוכמן מס, ירושלים, תשכ"ב.
- 6 גולובינסקי, מיכאל. "הויאנر הספרותי ובעיות הפואטיקה ההיסטורית". 'הספרות', חוברת ב' (ספטמבר 1969). אוניברסיטת תל-אביב, עמ' 14-25.
- 7 טנא, נעמי. 'הצדף והחי — צרכי עבודה של עגנון בקובץ סיפורים נאים של הבשט'. עבורה M.A., רמת-גן, תשמ"ב.
- 8 מנדי מוכר ספרים, 'משמעות בנימין השלישי'. ספרית דבר לעם, תל-אביב תשכ"ד.
- 9 עגנון, שמואל יוסף. "פי שנימים". 'סמרק ונראה'. שוקן, ירושלים ותל-אביב, תשכ"ט, 142-128.
- 10 עגנון "Ấתרוגו של אותו צדיק". 'האש והעצים', שוקן, ירושלים ותל-אביב, תשכ"ט. קט"רקי"ז.
- 11 פרץ, מנחם. "הدينמיקה של הטקסט הספרותי: איך קובע סדר הטקסט את משמעותו". 'הספרות' 28 (אפריל 1979), אוניברסיטת תל-אביב, עמ' 46-6.
- 12 פרץ, י"ל. "אם לא למללה מזה". 'כתביו י.ל. פרץ', דבר, תל-אביב, עמ' סט"ע.
- 13 רמוֹן-קִינָן, שלומית. 'הפוואטיקה של הספרות בימינו'. ספרית פועלם, הקיבוץ הארצי השומר הצעיר, 1985.
- 14 שבתאי, יעקב. 'סוף דבר'. הקיבוץ המאוחד, 1984.
- 15 שטרנברג, מאיר. "בן האמת לכל האמת בספרות המקראי: נקודת התצפית ויצירוף חי הנפש בחדרה הסיכון ובמנולוג הפנימי". 'הספרות' 29 (דצמבר 1979), אוניברסיטת תל-אביב, 146-110.
- 16 Barthes, Roland. "An Introduction to the Structural Analysis of Narrative". 'New Literary History', Vol. VI, 2. The University of Virginia Charlottesville (Winter, 1975), pp. 237-272.
- 17 Ben-Amos, Dan. 'Narrative Forms in the Haggadah: A Structural Analysis' Bloomington, Indiana, 1966 [Diss.]
- 18 Booth, Wayne. 'The Rhetoric of Fiction'. The University of Chicago Press, Chicago & London, 1966 (6th ed.).